

Klass: Bryopsida (egentliga bladmossor), **Ordning:** *Hypnales*, **Familj:** *Brachytheciaceae*, **Släkte:** *Bryhnia* (brynior), **Art:** *Bryhnia scabrída* - brynia (Lindb.) Kaurin **Synonymer:** *Hypnum scabridum* Lindb., *Brachythecium scabridum* (Lindb.) Min Li & Y.F.Wang

Kännetecken

Bildar blekt till mörkt gröna, krypande eller upprätta skott. Skotten är 4-7 cm långa och oregelbundet förgrenade eller oregelbundet fjädergrenade. Stambladens bas är upprätt till utstående. Övre delen av bladet är ibland böjd framåt mot bladet ovanför. Bladen är starkt kupade, hjärtlika till smalt hjärtlika och smalnar i övre delen plötsligt av till ett smalt parti som utgör ca 10 % av bladlängden och ibland är vriden. Bladen är långt och brett nedlöpande på stammen. Grenbladen är mindre och smalare än stambladen. Bladnerven är 46-67 µm bred vid basen och enkel. Den når 70-80 % upp i bladet och slutar ibland i en udd på ryggsidan. Bladkanten är genomgående tandad till kraftigt tandad och bladkantens celler är ibland tydligt bredare än cellerna i resten av bladet. Bladskivans celler är 19-53 × 4-9 µm. På bladets ryggsida sticker många av de övre cellhörnen ut, vilket är ännu tydligare hos grenbladen. Bashörnsgrupperna är stora och tydliga, triangulära, och består av kvadratiska till långt rektangulära och något utvidgade och bleka celler. Arten är skildkönad och har sällan sporkapslar. Sporkapselns lock är koniskt. Kapselskaffet är knottrigt. Sporerne är 13-16 µm.

Bryhnia kan likna några arter i släktet gräsmossor *Brachythecium*, framförallt källgräsmossa *B. rivulare* som växer i samma typ av miljö som brynia. Källgräsmossa är i normala fall större, har mer plana blad och saknar de utstickande cellhörnen på bladens ryggsida som utmärker brynia. Även små former av stor gräsmossa *B. rutabulum* kan likna brynia, men stor gräsmossa har klenare nerv och även den saknar utstickande cellhörn.

Utbredning och status

Bryhnia förekommer sällsynt i sydvästra Sverige och Uppland. Arten har dock inte återfunnits på sina två uppländska lokaler sedan de hittades. Den finns på många växtplatser i södra och västra Norges kustområden (Fremstad 1979). Utanför Norden är arten känd från europeiska Ryssland och Asien (Huttunen m.fl. 2007).

Ekologi

Arten växer främst i fuktiga och relativt skuggiga skogsmiljöer i anslutning till källflöden, bäckar eller större vattendrag. Särskilt förekommer arten i relativt näringsrika miljöer som klibbalskog eller annan lövdominerad skog intill källor eller vattendrag. Bryhnia föredrar ett mark-pH på 5,0-6,9, och saknas både på extremt kalkrika och extremt sura marker (Bohlin m.fl. 1981). Den växer oftast i små fläckar på eller mellan trädrötter, stenar och mindre block som hålls fuktiga av källor eller bäckar. Denna typ av växtplats är ofta artrik med ett antal översvämningståliga arter. Några särskilt individrika lokaler avviker lite från miljön som beskrivs ovan. Där växer arten på bar jord eller sand intill bäckar och åar som har en stor vattenståndsamplitud. Störningen från översvämningen är här omfattande varje vår men brynia verkar ha en bra förmåga att klara det, och klamra sig kvar i låga mattor, gärna mellan rötter på plan mark eller i strandbrinkar intill vattendraget. Marken torkar delvis ut under sommaren och vegetationen är glesare och de direkta följearterna färre. En naturlig vattenståndsregim är sannolikt allra bäst för brynia. Men den klarar under vissa förhållanden även att växa på platser i reglerade vattensystem, t.ex. utmed Nissan.

Hot

Det begränsade antalet lokaler och troligen, totalt sett, en liten population innebär ett hot mot artens existens. Då arten har dålig tolerans mot ökad exposition och är beroende av fuktiga miljöer innebär avverkning och dikning på eller i omedelbar närhet av lokalerna allvarliga hot. Brynia har försvunnit från åtminstone en tidigare växtplats i landet på grund av ändrad markanvändning.

Åtgärder

Kända förekomster måste ges ett ändamålsenligt skydd. Särskild hänsyn bör tas så att expositionsskyddet och grundvattennivån bibehålls. En naturlig vattenståndsregim är sannolikt allra bäst (Weibull, opubl.). Det är dessutom viktigt att poängtera att eftersom arten inom Europa endast förekommer i Norge och Sverige, är Sveriges ansvar för artens överlevnad extra viktig.

Övrigt

Tidigare så räknades både de nordamerikanska och europeiska populationerna till en och samma art *Bryhnia novae-angliae*. Utländska namn - NO: Oremose.

Naturvård

Konventioner: Habitatdirektivets bilaga 2

Åtgärdsprogram: Fastställt

Litteratur

- Bohlin, A., Gustafsson, L. & Hallingbäck, T. 1981. Mossan *Bryhnia novae-angliae* i Sverige. Svensk Bot. Tidskr. 75: 215-224.
- Fremstad, E. 1979. Distribution and ecology of *Bryhnia novae-angliae* in Norway. *Lindbergia* 5: 131-134.
- Hedenäs, L. 2014. *Bryhnia scabrida* brynia, s. 193. I: Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. [AJ 37-57], Bladmossor: skirmossor-baronmossor -- Bryophyta: Hookeria-Anomodon. ArtDatabanken, Sveriges lantbruksuniversitet, Uppsala.
- Huttunen, S., A. Gardiner & M. S. Ignatov 2007. Additional comments on the phylogeny of the Brachytheciaceae (Bryophyta). I: Newton, A.E. & R. Tangney (eds.) *Pleurocarpous mosses: systematics and evolution*. CRC Press, Boca Raton-London-New York (Systematic Association Special Volume 71): 117-143.
- Huttunen, S. & M. S. Ignatov 2004. Phylogenetic analysis of Brachytheciaceae (Bryophyta) based on morphology, and sequence level data. - *Cladistics* 20: 151-183.
- Ignatov, M.S. 2015. *Brachythecium*. - I: Flora of North America. Vol. 28. Mosses, part. 2. (in press).
- Ignatov, M. S. & T. Koponen 1996. On the taxonomy of some East Asian *Brachythecium* (Brachytheciaceae, Musci). - *Ann. Bot. Fennici* 33: 285-301.
- Ignatov, M.S., Milyutina, I.A. & Bobrova, V.K. 2008. Problematic groups of *Brachythecium* and *Eurhynchiastrum* (Brachytheciaceae, Bryophyta) and taxonomic solutions suggested by nrITS sequences. *Arctoa* 17: 113-138.
- Ignatov, M. S., I. A. Milyutina & S. Huttunen 2006. On two East Asian species of *Brachythecium* (Brachytheciaceae, Musci). - *J. Hattori Bot. Lab.* 100: 191-199.
- Nyholm, E. 1954-69. Illustrated moss flora of Fennoscandia 2. Musci. Lund.
- Skogen, A. 1990. Mossan *Bryhnia novae-angliae* på Ängsö i Roslagen. Svensk Bot. Tidskr. 84: 407-409.
- Størmer, P. 1939. *Bryhnia novae-angliae* in Scandinavia. *Ann. Bryol.* 12: 154-157.
- Størmer, P. 1969. Mosses with a Western and Southern Distribution in Norway. Oslo, Bergen & Tromsø.
- Weibull, H. opublicerat. Åtgärdsprogram för brynia (remissversion). Naturvårdsverket.

Författare

Tomas Hallingbäck 2010. Rev. Lars Hedenäs 2014. Rev. Tomas Hallingbäck & Henrik Weibull 2015.